

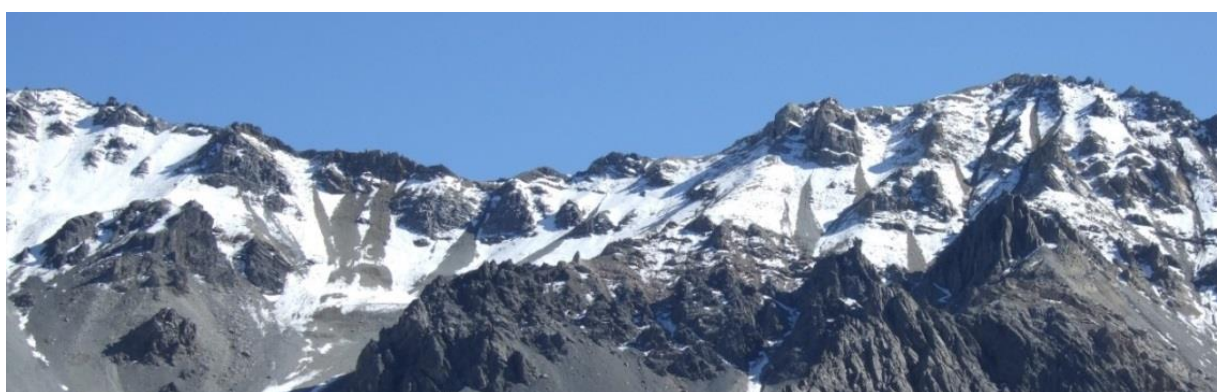
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of the Environment,
Transport, Energy and Communications DETEC
Federal Office for Spatial Development ARE

28.10.2014

Poročilo predsedstva Platforme za energijo za obdobje 2013 - 2014

Referenčna številka: N285-0090

Udeleženci XII. Alpske konference so se sklenili spoprijeti z izzivi na področju energije na območju Alp.

Platforma za energijo je bila ustanovljena na XII. Alpski konferenci, s sklepom AC XII/ B4/ 4. Stalni odbor Alpske konvencije je potrdil mandat platforme na 52. seji (sklepa PC 52/ B5/ 1-2) in platformi med drugim naložil vzpostavitev okvira za izmenjavo izkušenj na področjih proizvodnje energije iz obnovljivih virov, zmanjšanja porabe energije in energijske učinkovitosti. Alpske države so izrazile namero po vzpostavitvi koalicije držav, usmerjenih v prihodnost.

Med letoma 2013 in 2014 je Platforma za energijo predsedovala Švica. Pričujoči dokument vsebuje poročilo o dejavnostih Platforme za energijo v prvem mandatnem obdobju in pobude za naslednje korake, o katerih bi bilo treba razpravljati na XIII. Alpski konferenci.

Dejavnosti Platforme za energijo so potekale v skladu z mednarodnimi in evropskimi cilji na področju energetske politike – cilji »20-20-20«¹, Energetskim načrtom Evropske komisije za leto 2050, temeljnimi obveznostmi pogodbenic Alpske konvencije (glej 2. člen Protokola »Energija«) in splošnimi cilji veljavnega Večletnega programa dela Alpske konvencije (MAP 2011–2016).

V mandatnem obdobju 2013–2014 se je Platforma za energijo Alpske konvencije osredotočila na tri poglobitve teme, katerih podrobna obravnava naj bi prispevala k uresničitvi poglobitve vizije »obnovljivih Alp«. Med omenjene teme sodijo: raba energije, proizvodnja energije ter sistemi za skladiščenje in distribucijo energije. Predsedstvo platforme je organiziralo tri delavnice; po eno na vsakokratno temo. Delavnice so bile zasnovane kot odprti forumi, na katerih so strokovnjaki in strokovnjakinje kot osrednji govorniki delili svoje poglede z udeleženci, ki so prihajali iz vrst ministrstev, znanstvene srenje in nevladnih organizacij. Delavnice so se zvrstile kot sledi (povzetki delavnic so strnjeni v poglavju C):

1. delavnica: Raba energije (težišče: instrumenti politike za trajnostno gradnjo, stanovanjske politike in primeri dobre prakse), v Bernu, dne 30. 8. 2013.

2. delavnica: Proizvodnja energije (težišče: navzkrižje interesov in sprejetost) v Luzernu, dne 24. in 25. 10. 2014.

3. delavnica: Energetski sistem (težišče: skladiščenje, prenos in distribucija energije) v Zürichu, dne 13. 2. 2014.

Rezultati delavnic so bili obravnavani na petih sejah osrednje skupine, sestavljene iz strokovnjakov in strokovnjakinj iz vrst pristojnih ministrstev držav pogodbenic Alpske konvencije ter predstavnikov in predstavnic organizacij s statusom opazovalcev pri Alpski konvenciji.

V poglavju A pričujočega poročila predsedstva Platforme za energijo so strnjeni izsledki in rezultati razprav, ki so potekale na ravni platforme. Poglavje B vsebuje predlog sklepa za XIII. Alpsko konferenco. Poglavje C vsebuje poročilo, pripravljeno v sodelovanju z zunanjimi strokovnimi sodelavci in povzetke rezultatov tematskih delavnic.

A	Poročilo o dejavnostih	Error! Bookmark not defined.
1	»Obnovljive Alpe« – preoblikovanje območja Alp v vzorčno regijo proizvodnje energije iz OVE	3

¹ Cilji »20-20-20« na ravni EU predvidevajo 20-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov glede na raven iz leta 1990, 20-odstotno povečanje deleža obnovljivih virov energije v bruto končni porabi energije in 20-odstotno zmanjšanje porabe energije (20-odstotno povečanje energijske učinkovitosti) do leta 2020.

2	Oprelitev vizije »obnovljivih Alp«	3
2.1	Spodbujanje razvoja strategij za učinkovito rabo energije, predvsem na področju gradnje ...	4
2.2	Razvoj obnovljivih virov energije v skladu z načeli trajnosti	5
2.3	Spodbujanje posvetovanja o lokalnih in regionalnih strategijah za upravljanje z energijo.....	7
2.4	EU-vmesnik: vzpostavitev evropskega energetskega sistema, združljivega s specifičnimi značilnostmi območja Alp	7
2.5	Prenos znanja in inovacije: spodbujanje prenosa znanja o trajnostnih energetskih sistemih	9
3	Sodelovanje na področju energije v prihodnje.....	10
B	Predlog sklepa	Error! Bookmark not defined.

1 »Obnovljive Alpe« – preoblikovanje območja Alp v vzorčno regijo proizvodnje energije iz OVE

Dve leti intenzivnih izmenjav med alpskimi državami je razkrilo, da je alpski prostor zakladnica izkušenj, številnih primerov dobrih praks in najraznovrstnejših endogenih virov energije.

Na temelju spodbudnih spoznanj in v skladu z osnovnimi načeli dejavnosti Alpske konvencije (2. člen, 2. odstavek, točka k Okvirne konvencije²), Protokolom »Energija« in veljavnim Večletnim programom dela Alpske konvencije (MAP 2011–2016), je Platforma za energijo sklenila osrednjo temo Alpskega tedna 2012 v Poschiavu – **Obnovljive Alpe** – opredeliti kot vizijo za prihodnost, temelječo na naslednjih stebrih:

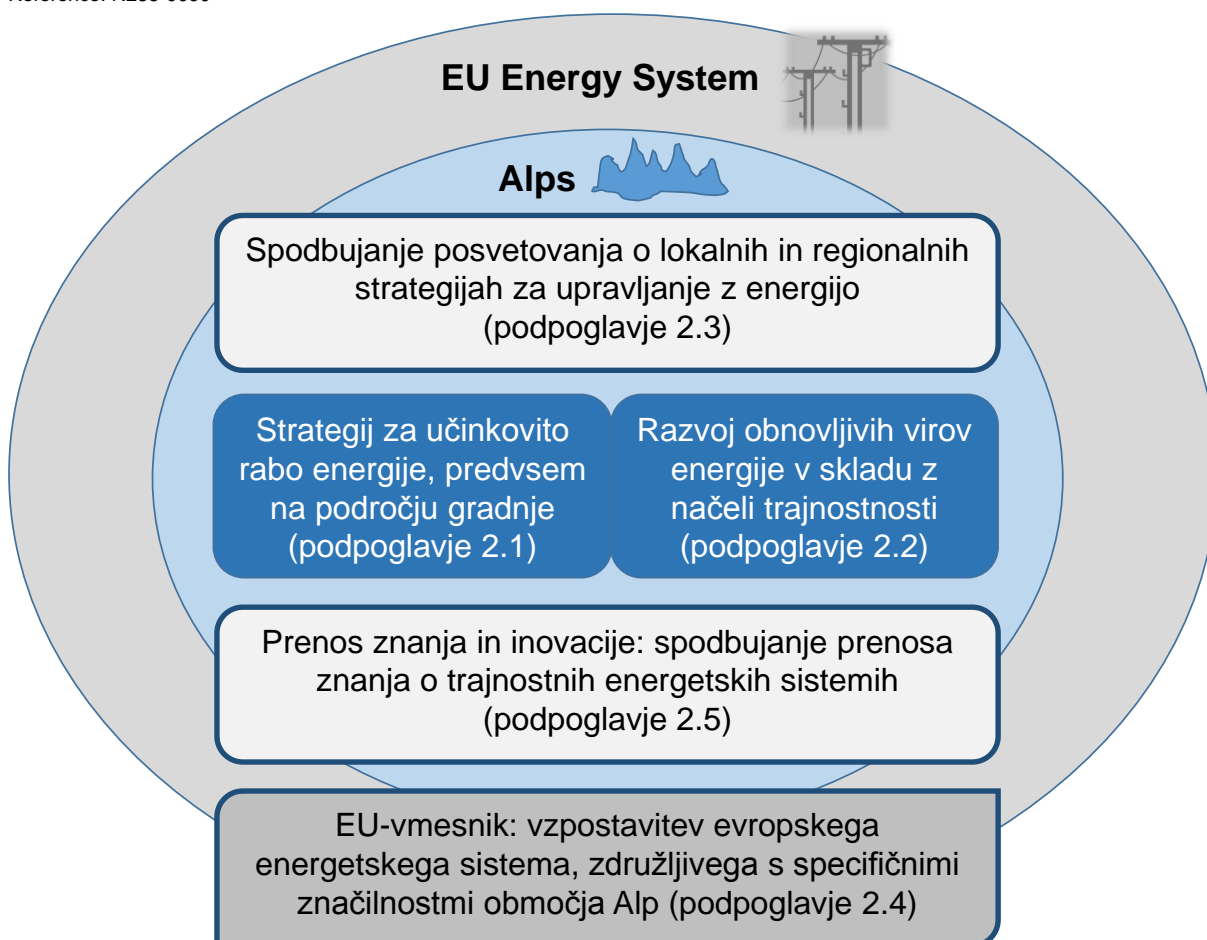
- Poraba: spodbujanje razvoja strategij za učinkovito rabo energije, predvsem na področju gradnje (podpoglavje 2.1).
- Proizvodnja: razvoj obnovljivih virov energije v skladu z načeli trajnosti (podpoglavje 2.2).
- Upravljanje: spodbujanje posvetovanja o lokalnih in regionalnih strategijah za upravljanje z energijo (podpoglavje 2.3).
- EU-vmesnik: vzpostavitev evropskega energetskega sistema, združljivega s specifičnimi značilnostmi območja Alp (podpoglavje 2.4).
- Prenos znanja in inovacije: spodbujanje prenosa znanja o trajnostnih energetskih sistemih (podpoglavje 2.5).

Predpostavka za uresničevanje vizije obnovljivih Alp je, da sleherni območje znotraj alpskega prostora gradi na svojih prednostih in potencialih. Tovrsten pristop bo prispeval k razbremenitvi okolja in izboljšanju kakovosti življenja, spodbudil učinkovito rabo alpskih energetskih virov, okreplil odpornost alpskih območij pred nihanjem cen fosilnih goriv (zaradi zmanjšanja potrebe po uvozu energentov) ter privedel do vzpostavitve pogojev, ugodnih za gospodarski razvoj. Alpe bi, v idealnem primeru, lahko podnebne in energetske cilje EU dosegle pred drugimi evropskimi regijami, in sicer predvsem zaradi velikega deleža električne energije, proizvedene v hidroelektrarnah.

2 Oprelitev vizije »obnovljivih Alp«

Stebre vizije »obnovljivih Alp« predstavljajo zgoraj omenjena področja dejavnosti. Povezave med predvidenimi področji dejavnosti (proizvodnja in učinkovita raba energije kot osrednji dejavnosti ter prenos znanja in inovacij ter upravljanje kot podporni dejavnosti; vse skupaj zajete v okviru energetskega sistema EU) so predstavljene na spodnji sliki.

² Alpska konvencija – Okvirna konvencija; 2. člen, 2. odstavek, točka k: *ENERGIJA – »s ciljem uvedbe pridobivanja, razdeljevanja in izkoriščanja energije na način, ki prizanaša naravi in krajini ter je neškodljiv okolju in pospeševanja ukrepov za varčevanje z energijo« ...*

2.1 Spodbujanje razvoja strategij za učinkovito rabo energije, predvsem na področju gradnje

Uvodna delavnica Platforme za energijo je privedla do spoznanja, da ključni izzivi na poti do večje energijske učinkovitosti brez vplivanja na kakovost materialov ali bivanja klijajo iz gradbenega sektorja. Izboljšanje energijske učinkovitosti stavb botruje zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in manjši odvisnosti od uvoza energije ter dolgoročnemu zmanjšanju stroškov prebivalstva, javne uprave in podjetij, obenem pa posredno spodbuja tudi druge pozitivne učinke (kot denimo spodbujanje nukleacije, izboljšanje usklajevanja med naselji, prometno infrastrukturo in ukrepi prostorskega načrtovanja ...). Ključno vlogo na tem področju Platforma za energijo pripisuje javni upravi, ki naj bi z zglednim delovanjem spodbudila tako prebivalstvo kot podjetja. Tako prebivalstvu kot podjetjem je namreč ob podpiranju javne uprave pri razvoju učinkovitih energetskih strategij za področje gradnje omogočen dostop do znanj, ki jih je moč s pridom uporabiti tudi na drugih področjih, kot denimo na področju mobilnosti (e-mobilnost) ali na področju turizma.

- Evropska komisija je razvila celovit okvir podnebne in energetske politike za energijsko učinkovitost, ki temelji na cilju izboljšanja energijske učinkovitosti za 20 % do leta 2020, ki je bil določen kot glavni cilj na področju energijske učinkovitosti. Okvir EU za energijsko učinkovitost je podprt z Direktivo EU o energijski učinkovitosti, Direktivo o energijski učinkovitosti stavb, predpisi za izdelke, s katerimi so določeni minimalni standardi energijske učinkovitosti in objava informacij o energijski učinkovitosti na nalepkah, standardi za emisije CO₂ za avtomobile in lahka gospodarska vozila, povečanim financiranjem iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov, Obzorja 2020 in namenskih mehanizmov, kot sta ELENA in Evropski sklad za energijsko

učinkovitost, uvajanjem pametnih števecov na podlagi Direktive o notranjem trgu z električno energijo, in s sistemom EU za trgovanje z emisijami (ETS).³

Prilagajanje omenjenega okvira EU za energijsko učinkovitost alpskemu kontekstu predpostavlja krepitev dejavnosti na področju nizkoenergijske gradnje. Največ potenciala za varčevanje z energijo in izboljšanje energijske učinkovitosti na območju Alp namreč klije iz stavbnega fonda. Poudarek bi bilo treba preusmeriti na uporabo učinkovitih izolacijskih materialov (koristenje obnovljivih gradbenih in izolacijskih materialov, kot denimo les), razvoj in uporabo učinkovitih sistemov za ogrevanje (toplotne črpalke, SPTE ...) ter razvoj in uporabo energijsko učinkovitih naprav. Energetske strategije za druge sektorje (s poudarkom na energijski učinkovitosti na področjih mobilnosti in turizma) bi bilo smotno razvijati tudi v sodelovanju z drugimi platformami oz. delovnimi skupinami Alpske konvencije (predvsem v sodelovanju z Delovno skupino za promet ali Platformo »Hribovsko kmetijstvo«). Na razvoj ustreznih energetske strategij bi lahko konstruktivno vplival tudi celovitejši pristop v okviru bodoče makroregionalne strategije.

Na sejah in delavnicah Platforme za energijo je tekla razprava o različnih zamislih za uresničevanje omenjenih ciljev na področju gradnje (denimo akcijski načrt za gradnjo 1000 skoraj ničenergijskih javnih stavb in obnovo 300 hotelov na območju Alp). Alpska konvencija lahko k odličnosti območja Alp na področju trajnostne gradnje najučinkoviteje prispeva z razpisom nagrade za projekte, ki prednjačijo pri uresničevanju načel Alpske konvencije na področju trajnostne gradnje in preнове.

- Alpska konferenca pozdravlja pobudo Nemčije, Lihtenštajna in Švice za razpis 3. natečaja za arhitekturno nagrado Constructive Alps za leto 2015 in predlaga bodočemu predsedstvu Alpske konvencije, naj preuči predlog, da bi bila arhitekturna nagrada Constructive Alps ustaljena kot redno podeljevano priznanje Alpske konvencije.

2.2 Razvoj obnovljivih virov energije v skladu z načeli trajnostnosti

Predsedstvo Platforme za energijo meni, da bi morale biti dejavnosti platforme v skladu z vizijo »obnovljivih Alp«, ob razvoju obnovljivih virov energije v alpskem prostoru, osredinjene tudi na razreševanje sporov glede energetske-političnih vprašanj, varstva narave in okolja ter rabe zemljišč. Omenjena vprašanja so bila obravnavana na 2. delavnici Platforme za energijo, razprava pa je privedla do sklepa, da bi morale biti strategije za razreševanje sporov glede rabe zemljišč in varstva narave (poudarjajoč potrebo po upoštevanju načel trajnostnega razvoja) v soju vse večjega števila vznikajočih energetskih projektov na območju Alp v ospredju prizadevanj Alpske konvencije.

- Direktiva 2009/28/ES o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, s predvidenim ciljem 20 % energije proizvedene iz OVE do leta 2020, postavlja obnovljive vire energije na čelo dnevnih redov snovanja energetske politik.

Z upoštevanjem omenjene direktive bodo tudi alpske države uspešne pri uresničevanju nacionalnih ciljev za energijsko učinkovitost, dolgoročno pa bodo prispevale tudi k uresnitvi vizije EU za vzpostavitev nizkoogljične družbe do leta 2050. Tovrstna prizadevanja po vzpostavitvi energijske učinkovitosti bi sicer lahko botrovala kopici sporov med proizvajalci novih obnovljivih virov energije, nasprotovalci posegov v krajino in okoljevarstveniki (primer: umeščanje vetrnih elektrarn in njihov vpliv na populacijo ptic). Usmerjanje razvoja obnovljivih virov energije na območja z visokim potencialom ob upoštevanju potrebe po varstvu okolja in zagotavljanju družbenih kompromisov je torej ključnega pomena za uspešno proizvodnjo in razvoj OVE. Platforma za energijo je izpostavila naslednja načela trajnostnosti, katera bi bilo smotno upoštevati z ozirom na morebitne spore glede rabe zemljišč:

³ Glej SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU. Energijska učinkovitost in njen prispevek k energetske varnosti ter okviru podnebne in energetske politike za leto 2030 (Bruselj, 23. 7. 2014, COM(2014) 520 final), str. 3.

Preglednica 1: Načela za trajnostni razvoj obnovljivih virov energije (OVE) v Alpah

Trajnostna proizvodnja energije	Družbene razsežnosti	Ekonomske razsežnosti (težišče: učinkovitost)	Ekološke razsežnosti (težišči: vplivi na krajino in izpusti CO2)
Splošna načela OVE	<ul style="list-style-type: none"> - Sodelovanje (participacija) prebivalstva na lokalni ravni (z glasovanjem ali v okviru članstva v morebitni energetske zadrugi). - Pregledni in učinkoviti postopki načrtovanja (pri kandidiranju na razpisih ali pri prostorskem načrtovanju na regionalni ravni). - »Vsakdanje krajine« na območju Alp zajete v postopke načrtovanja (npr. obnovljivi viri energije kot nove prvine krajinske strukture). - Posegi in infrastrukture omejeni na natančno opredeljena območja (v skladu z merili, sprejetimi na regionalni ravni), denimo na območja, ki so primerno oddaljena od naselbin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Razmerje med stroški in koristmi v prid koristi ter pozitivne razsežnosti trajnosti, kot denimo prihodki (npr. pristojbine za preskrbo z vodo in zagotavljanje sanitarnih storitev) in regionalna dodana vrednost (npr. raven ustvarjanja novih delovnih mest prevlada nad negativnimi učinki, prihranki zaradi zmanjšanja emisij upravičujejo vplive na okolju ipd.). - Raven tveganosti naložb v nove, večje infrastrukture OVE je sorazmerna z ravno priložnosti na alpski ravni (npr. v smislu nudenja storitev skladiščenja oz. distribucije večjim urbanim središčem na območju Alp). 	<ul style="list-style-type: none"> - Nove infrastrukture OVE (jezovi ali vetrnice) ne krnijo pomembnih alpskih habitatov in posledično ne ogrožajo redkih živalskih vrst (npr. brkatega sera ali potočne postvi). - Dragoceni ekosistemi in krajine, ki v veliki meri niso izpostavljeni človeškemu vplivom, naj bodo izvzeti iz kakršnihkoli posegov v skladu z vsakokratnim statusom zaščitenega območja (narodni oz. naravni parki). - OVE oz. infrastrukture OVE naj bodo v pretežno krajinskih območjih razviti in proizvajani v skladu z javnim interesom in z načelom ustvarjanja sinergij, s poudarkom na preprečevanju negativnih posledic (primer: številni alpski prelazi so območja zgodovinske dediščine, čez njih pa vodijo tudi selitvene poti ptic).

V okviru sej in delavnic Platforme za energijo so udeleženske in udeleženci razpravljali o različnih zamislih (denimo s skušanjem opredeljevanja števila smučarskih središč, ki naj bi prešla na 100-odstotno oskrbo z OVE oz. števila občin, ki bi javne stavbe energetske oskrbovale izključno z OVE), kako opredeliti omenjene cilje na področju obnovljivih virov energije. Udeleženci in udeleženske sej in delavnic Platforme za energijo so bili združeni v prepričanju, da lahko Alpska konvencija postreže s strokovnimi podlagami za razvoj strategij za razreševanje sporov glede rabe zemljišč (denimo s splošni smernicami za male elektrarne, objavljenimi leta 2011)⁴.

Platforma za energijo, upoštevajoč bogate in raznolike izkušnje alpskih območij pri obravnavanju vprašanj rabe zemljišč in varstva narave in okolja v kontekstu vznikajočih energetskih projektov, meni, da bi bilo smotno pripraviti nabor dobrih praks, ki se navezujejo na omenjeno področje.

- Alpska konferenca odobrava predlog za zbiranje primerov dobrih praks na področju energetskih projektov, katerih trajnost temelji na zglednih ukrepih in dejavnostih za razreševanje sporov glede rabe zemljišč ter varstvo narave in okolja; zadalži bodoče predsedstvo Platforme za energijo, da ob podpori Stalnega sekretariata Alpske konvencije opredeli merila za zbiranje primerov dobrih praks in, ob upoštevanju nasvetov, predlogov in mnenj držav pogodbenic in organizacij s statusom opazovalcev pri Alpski konvenciji, na XIV. Alpski konferenci poroča o predmetnih dejavnostih.

⁴ Alpska konvencija. 2011. Alpski signali FOCUS 1: SPLOŠNE SMERNICE ZA UPORABO MALIH HIDROELEKTRARN V ALPSKIH REGIJAH. http://www.alpconv.org/sl/publications/alpine/Documents/ASF1_sl.pdf

Dodatni predlogi, ki so izšli iz razprave o predmetni tematiki, so obravnavani v povzetkih delavnic, strnjenih v poglavju C.

2.3 Spodbujanje posvetovanja o lokalnih in regionalnih strategijah za upravljanje z energijo

Na sejah in delavnicah Platforme za energijo je bila izpostavljena potreba po intenzivnejši izmenjavi informacij o inovativnih primerih "upravljanja" z energijo, bodisi v okviru tako imenovanih energetskega regij ali v okviru drugih pobud.

Platforma za energijo je razpravljala o naslednjih strategijah za uspešno upravljanje z energijo tako na lokalni kot na regionalni ravni:

- **Opredelitev skupnih imenovalcev za trajnostne energetske sisteme**, temelječe na privlačnih in uresničljivih energetskega ciljih (npr. vrednosti končne porabe, deleži OVE) in participativnih pristopih (npr. razvoj energetskega strategij).
- **Vključevanje prebivalstva v vseh alpskih državah v zgodbo o gospodarskem uspehu in izvajanje ustreznih sprememb zakonodaje** (primeri: koncept »skupnostnih elektrarn«, izvajanje koncepta »prorabnikov« (gospodinjstva kot porabniki in proizvajalci električne energije obenem), razširitev in dopolnjevanje storitev dobaviteljev električne energije, sheme spodbud za varčevanje z energijo in vzdrževanje stabilnosti energetskega sistema).
- **Izvajanje dejavnosti z vzajemno koristnimi učinki na več področjih** (npr. trajnostna proizvodnja energije, ki spodbuja prilagajanje lokalnih energetskega infrastruktur glede na vplive podnebnih sprememb; spodbude za sisteme za daljinsko ogrevanje z OVE).
- **Uveljavljanje prostorskega načrtovanja kot posredniške dejavnosti** v procesu prehajanja na sisteme OVE (izboljšanje standardov za stavbe s ciljem poenostavljanja priključevanja na sisteme daljinskega ogrevanja v ustreznem okolju z ustrezno gostoto poselitve, vzpostavljanje kompromisov med načeli varstva narave in človeškimi dejavnostmi (posegi v krajino) in upoštevanje krajinske estetike kot merila, denimo pri odločitvah glede umeščanja vetrnih elektrarn).
- **Iskanje prostorsko uravnoveženih rešitev** za razvoj obnovljivih virov energije (npr. finančne rešitve za neuporabo energetskega virov, vzpostavitev medobčinskih oz. medregijskih energetskega načrtov ipd.)

Razprava o razvoju strategij regionalnega upravljanja (npr. na podlagi smernic za participativno energetskega načrtovanje ali spodbude v obliki Alpske energetske nagrade) je v okviru obravnave specifičnega regionalnega konteksta izpostavila težave pri pristopu od zgoraj navzdol (regionalne pobude pogosto izhajajo iz civilno-družbenih gibanj). V okviru razprave o ustanovitvi energetske nagrade je bilo izpostavljeno dejstvo, da bi bilo pri omenjeni nagradi težje prepoznati dodano vrednost, kot denimo pri uveljavljeni arhitekturni nagradi Constructive Alps (glej podpoglavje 2.2).

- Alpska konferenca poziva deležnike bodoče Strategije EU za Alpsko regijo (EUSALP), da v okvir svojih dejavnosti vključijo tudi vizijo »obnovljivih Alp«.

Platforma za energijo

Dodatni predlogi, ki so izšli iz razprave o predmetni tematiki, so obravnavani v povzetkih delavnic, strnjenih v poglavju C.

2.4 EU-vmesnik: vzpostavitev evropskega energetskega sistema, združljivega s specifičnimi značilnostmi območja Alp

Alpe za Evropsko unijo predstavljajo neke vrste »energetski vmesnik«, katerega strateška lega mu denimo omogoča tudi oskrbovanje okoliških regij in držav s storitvami na področju skladiščenja energije. Na 3. delavnici Platforme za energijo so udeleženci in udeleženke razpravljali o vlogi Alp v okviru evropskega energetskega sistema na razpotju med dvema polarnima trendoma na področju skladiščenja in distribucije energije. Zagovorniki prvega si prizadevajo za »lokalizacijo« skladiščenja in

distribucije energije z vzpostavitvijo t. i. pametnih omrežij (smart grids), medtem ko nasprotniki omenjenega scenarija zagovarjajo »evropeizacijo« sistema električne in toplotne energije z vzpostavitvijo t.i. »Evropskega superomrežja«. Dejstvo je, da so lokalni energetski sistemi pričeli dopolnjevati ustaljeni (centralizirani) sistem, predvsem na področju ogrevanja in hlajenja. Zaključki delavnice opozarjajo tudi na ključen pomen prilagodljivih rešitev upravljanja (različne tehnologije, potrebe po povezovanju električne energije, toplotne energije in mobilnosti) pri uveljavitvi decentraliziranih energetskih sistemov. Omenjeno dejstvo še posebej velja za Alpe, za katere so, predvsem z regionalnega vidika, značilna raznolika tveganja in potenciali (številna skopo poseljena območja na eni in številna gosto poseljena urbana območja na drugi strani; upravljanje z energijo od zgoraj navzdol (top-down), denimo na področju črpalnih elektrarn, na eni in upravljanje z energetskimi sistemi, denimo s sistemi za sproizvodnjo toplotne in električne energije oz. sistemi za daljinsko ogrevanje in hlajenje od spodaj navzgor (bottom-up) na drugi strani.) Proces razvoja strokovnih znanj in prilagodljivih rešitev je torej bistvenega pomena za prepoznavanje potencialov za razvoj novih tehnologij (npr. pametna omrežja oz. pametni merilni sistemi (smart metering)).

- Uredba o smernicah za vseevropsko energetsko infrastrukturo (EU 347/2013)⁵ in nabor projektov⁶ utirata pot razvoju in vzpostavitvi vseevropskega prenosnega omrežja. Deklaracija o razvoju vseevropskega električnega omrežja in varstvu narave v Evropi (European Grid Declaration on Electricity Network Development and Nature Conservation in Europe)⁷ izpostavlja potrebo po trajnostnosti omenjenih prizadevanj.

Omenjeni dokumenti in pobude Alpam namenjajo vlogo ključnega vmesnika za oskrbovanje celotne Evrope z električno energijo. Ena od specifičnih značilnosti alpskega prostora, ki izhaja iz topografije območja, je veliko število (velikih) hidroelektrarn, predvsem črpalnih hidroelektrarn, ki trenutno predstavljajo najučinkovitejše in najbolj razširjene sisteme za skladiščenje energije. V kolikor naj bi Alpe skladiščile energijo in Evropo oskrbovale že z manjšim deležem novih obnovljivih virov energije, je naloga Alpske konvencije, da se zavzema za izpogajanje rešitev in pogojev glede postavljanja večjih daljnovodov, ki bi bili najustrenejši za prebivalce in za ohranitev edinstvenih alpskih ekosistemov. Platforma za energijo je razpravljala o naslednjih rešitvah:

- Decentralizacija elektroenergetskih omrežij bi lahko predstavljala možnost za zmanjševanje škodljivih vplivov na okolje na težje dostopnih območjih.
- Podpiranje in krepitev vloge Alp kot energetskega posrednika z osveščanjem o dodani vrednosti energetskih infrastruktur in njihovi pomembnosti za alpske prebivalce in podjetja.
- Opredelitev trajnostnih meril za prenosno in distribucijsko infrastrukturo s ciljem zmanjšanja vplivov in učinkov, škodljivih za družbo in okolje⁸.
- Iskanje usklajenih rešitev s spodbujanjem dialoga s seznanjanjem javnosti o evropskih in lokalnih potrebah (kar se je že izkazalo kot dober pristop)⁹.
- Mednarodna izmenjava in sodelovanje, ki sta bili uspešni predvsem na področju črpalnih hidroelektrarn¹⁰, v prihodnosti pa bi lahko še dodatno spodbudili izmenjavo dobrih praks na področju ocenjevanja vplivov energetske infrastrukture na krajino, naravo in okolje.

Razprave v okviru sej in delavnic Platforme za energijo so privedle do spoznanja, da imajo prizadevanja za vzpostavitev energetskega sistema, »združljivega« s specifičnimi značilnostmi območja Alp v okviru Alpske konvencije zgolj omejen učinek, saj se temeljne odločitve o evropskem energetskem pomenu sprejemajo na ravni EU ter v okviru drugih mednarodnih in regionalnih pobud in

⁵ Evropska komisija. 2013. Uredba o smernicah za vseevropsko energetsko infrastrukturo <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:115:0039:0075:SL:PDF>

⁶ Glej Evropska komisija (EK). 2013. PCI. Interaktivni zemljevid: http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/pci/pci_en.htm
in: EU FRP 7. 2013. e-highway2050: <http://www.e-highway2050.eu/e-highway2050/>

⁷ Deklaracijo o razvoju vseevropskega električnega omrežja in varstvu narave v Evropi (European Grid Declaration on Electricity Network Development and Nature Conservation in Europe) so novembra 2011 podpisali upravljavci največjih evropskih prenosnih omrežij in okoljske nevladne organizacije.

⁸ Švicarski zvezni urad za energijo (SFOE). 2013. Criteria for transmission lines in Switzerland [Merila za prenosne daljnovode v Švici] (v nemščini). <https://www.news.admin.ch/message/index.html?lang=de&msg-id=48260>

⁹ Ministrstvo za infrastrukturo in prostor Republike Slovenije. Prostorske ureditve državnega pomena. (DPN)

¹⁰ Tristranska raziskava sodelovanja med Avstrijo, Nemčijo in Švico, ki bo objavljena v letu 2014.

združenj (denimo v okviru petstranskega energetskega foruma, Evropskega združenja sistemskih operaterjev prenosnih omrežij – ENTSO-E, Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev – ACER idr.).

- Alpska konferenca izpostavlja pomembnost vzpostavitve evropskega elektroenergetskega omrežja in sistema za skladiščenje električne energije, združljivega s specifičnimi značilnostmi območja Alp.

Dodatni predlogi, ki so izšli iz razprave o predmetni tematiki, so obravnavani v povzetkih delavnic, strnjenih v poglavju C.

2.5 Prenos znanja in inovacije: spodbujanje prenosa znanja o trajnostnih energetskih sistemih

Regije in občine območja Alp so v sodelovanju z znanstveno srenjo zbrale obsežen nabor znanj in prepoznale izjemen potencial alpskega prostora za inovacije. Uresničitev vizije »obnovljivih Alp« temelji na krepitvi in nadaljnjem razvoju strokovnih podlag z rednimi izmenjavami informacij o politikah, načelih upravljanja in tehnološkem razvoju na območju Alp kot območju proizvodnje, skladiščenja in distribucije energije in urbanimi alpskimi središče v okviru bodoče makroregionalne strategije za Alpe. Za razvoj strokovnih podlag bi denimo skrbel neke vrste »energetski forum znanja in izkušenj«, katerega bi sestavljali oblikovalci politik in predstavniki znanstvene srenje. Omenjeni forum bi med drugim lahko dejavno sodeloval kot povezovalni člen med Alpsko konvencijo, čezmejnimi projekti (denimo projekti ASP/Območje Alp) in partnerji na ravni EU (npr. morebitna makroregionalna platforma za energijo).

Platforma za energijo smatra, da bi lahko tovrstno mreženje prispevalo h krepitvi povezav ter spodbujanju izmenjav in sodelovanja med strokovnjaki na območju Alp. Alpe predstavljajo zakladnico znanja s področja tradicionalnih obrti in rastišče novih tehnoloških centrov. Platforma za energijo se zavzema za razvoj, izmenjavo in uporabo široke palete znanja, ki vznikna na območju Alp, gradnjo na tekočih projektih, ki spodbujajo izmenjavo znanja in izkušenj (NENA, climalp, AlpBC, ...), razvoj alpskega repozitorija strokovnih znanj in izkušenj na področju energije in spodbujanje izmenjave na znanstveni ravni (temelječe na tako imenovanih »inovacijskih grozdih«), osredotočene na razvoj tehničnih rešitev za optimizacijo tehnologij OVE za območje Alp, na razvoj konceptov za participativno načrtovanje, na snovanje ukrepov za obvladovanje navzkrižja interesov ipd. Partnerske oz. medinstitucionalne povezave, denimo med vzorčnimi regijami in regijami, ki si prizadevajo za uveljavitev shem za varčevanje z energijo in razvoj trajnostnih energetskih sistemov, ali med javnimi subjekti in zasebnimi deležniki (tudi nevladnimi organizacijami), bi lahko bile vzpostavljene tudi na ravni politike.

Predloge za uresničevanje zamisli o vzpostavitvi sodelovalnih omrežij, bodisi z vzpostavljanjem grozdov za prenos znanj bodisi s podpiranjem medinstitucionalnih povezav med »energetskimi deležniki«, bi bilo treba dopolniti s konkretnimi rešitvami, ki denimo zadevajo tudi vprašanje zagotavljanja finančnih sredstev (finančne spodbude za ustanavljanje grozdov ipd.).

- Alpska konferenca predlaga Švici, da bi organizirala spremljajoči dogodek na svetovni razstavi EXPO 2015 v Milanu z namenom spodbujanja Alpsko-evropske izmenjave na področju energije in predstavljanja izkušenj pri zbiranju primerov dobre prakse.

Dodatni predlogi, ki so izšli iz razprave o predmetni tematiki, so obravnavani v povzetkih delavnic, strnjenih v poglavju C.

3 Sodelovanje na področju energije v prihodnje

Platforma za energijo je vzpostavila trdne temelje za plodonosno »vsealpsko energetska sodelovanje« z Evropo in znotraj evropskega prostora. Predvsem zaradi omenjenega evropskega konteksta je pomembno, da se energetska vprašanja obravnavajo tudi v okviru Strategije EU za Alpsko regijo, predvsem pa vprašanja, ki zadevajo izmenjave med območjem Alp in preostalimi deli Evrope, kot denimo:

- vprašanje prispevka območja Alp k evropskemu energetskega sistemu (denimo na področjih skladiščenja in večjih daljnovodov; podpoglavje 2.4),
- vprašanje posredniške vloge Alp pri vključevanju (lokalno zasidranih) regionalnih pristopov (denimo regionalnih politik razreševanja sporov glede rabe zemljišč) v nov »Evropski energetska sistem« (denimo s spodbujanjem izmenjave primerov dobrih praks; podpoglavje 2.2) ali
- vprašanje upoštevanja »podatkov in dejstev o Alpah« pri oblikovanju politik, ki zadevajo Alpe (denimo na področju gozdarstva, kmetijstva ali turizma) in obravnavanja območja Alp v evropskem kontekstu zbiranja podatkov (Eurostat, EUA).